

19. 11. 2001

ID: 15397

Poučovací povinnost soudu

Požadavek poučit o odvolání v sobě zahrnuje též požadavek poučit správně resp. úplně. Případy, kdy soud v rozhodnutí neuvede některou z podstatných náležitostí poučení (poučení neobsahuje určení lhůty, v níž tak účastník může učinit, nebo údaj o tom, u kterého soudu se odvolání podává), proto lze přiřadit k těm, kdy rozhodnutí neobsahuje poučení vůbec.

Požadavek poučit o odvolání v sobě zahrnuje též požadavek poučit správně resp. úplně. Případy, kdy soud v rozhodnutí neuvede některou z podstatných náležitostí poučení (poučení neobsahuje určení lhůty, v níž tak účastník může učinit, nebo údaj o tom, u kterého soudu se odvolání podává), proto lze přiřadit k těm, kdy rozhodnutí neobsahuje poučení vůbec.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.9.2001, sp.zn. 20 Cdo 2034/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně společnosti J. H. M. s.r.o., proti žalovanému M. M., o zaplacení 286.375,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 21 C 1543/95, o dovolání žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 16.6.1999, č.j. 29 Co 162/99 - 32, tak, že usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 16.6.1999, č.j. 29 Co 162/99 - 32, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Odvolací soud odmítl jako opožděné (§ 218 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.) odvolání žalovaného proti rozsudku pro zmeškání, jímž mu soud prvního stupně uložil povinnost zaplatit žalobkyni 286.375,- Kč s příslušenstvím a uhradit náklady řízení. Za den doručení rozsudku (§ 47 odst. 2 o.s.ř.) považoval 3.11.1998, a posledním dnem patnáctidenní lhůty podle § 204 odst. 1 o.s.ř. mu proto byl den 18.11.1998; bylo-li odvolání podáno osobně u soudu prvního stupně až 27.11.1998, stalo se tak - uzavřel odvolací soud - zjevně opožděně.

Žalovaný (zastoupen advokátem) včasné dovolání odůvodnil poukazem na ustanovení § 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř., a namítl, že nebyly splněny podmínky náhradního doručení do vlastních rukou stanovené v § 47 odst. 2 o.s.ř. Z doručanky zásilky obsahující rozsudek soudu prvního stupně podle něho neplyne, že došlo k řádnému pokusu o opakované doručení, a o uložení písemnosti na poště dne 3.11.1998 nebyl vyrozuměn. Nedostalo se mu ani poučení o „fikci začátku běhu odvolací lhůty v jiném okamžiku, než je okamžik faktického doručení“, a i „objektivně“ je napadené usnesení vadné, jelikož odvolací soud chybně stanovil počátek běhu lhůty k podání odvolání; i kdyby zásilka byla řádně uložena na poště, nemohla by tato lhůta běžet dříve než 7.11.1998.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1.1.2001 - dále jen „o.s.ř.“).

Dovolání je podle § 238 odst. 1 písm. e/ o.s.ř. přípustné, poněvadž směřuje proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odmítnuto odvolání.

Z úřední povinnosti posuzuje dovolací soud pouze vady řízení vyjmenované v § 237 a jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o.s.ř.); jinak je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel vymezil. To, jaký důvod byl uplatněn, je výrazem obsahového posouzení dovolání (srov. § 41 odst. 2 o.s.ř.), a proto není - konečným způsobem - rozhodné, na který důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. a/ až d/ o.s.ř. dovolatel výslovně odkázal.

Výrok napadeného usnesení vyjadřuje závěr, že odvolání bylo podáno po uplynutí lhůty, stanovené v § 204 odst. 1 o.s.ř. Poněvadž běh této lhůty počíná od doručení rozhodnutí soudu prvního stupně, zahrnuje logicky i zjištění, že bylo účastníku doručeno řádně; jen řádné doručení má za následek, že odvolací lhůta počne běžet osobě, které bylo doručováno. Posouzení, zda v konkrétním případě byla vyslovená podmínka splněna, vychází současně z určitého právního názoru (výkladu předpisů, jež upravují doručování) a z výsledku šetření o okolnostech, které jsou z hlediska této úpravy významné.

Nesouhlas s výsledky šetření o skutkových okolnostech doručení je v dovolacím řízení uplatnitelný v rámci dovolacího důvodu ve smyslu § 214 odst. 3 písm. b/ o.s.ř. (nikoli tedy ve smyslu § 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř., na něž dovolatel odkazoval), podle kterého lze dovolání odůvodnit tím, že řízení je postiženo jinou (než v § 237 o.s.ř. uvedenou) vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Byť větší část námitek, jež dovolatel vyjádřil v dovolání, je podřaditelná právě tomuto důvodu, nelze pominout, že svoji kritiku soustředil též k poučení obsaženém v rozsudku soudu prvního stupně, které pokládá za vadné (neúplné), a také tuto vadu spojil se závěrem, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je nesprávné. V této části tedy dovolatel uplatnil dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř., v jehož rámci lze vytýkat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Ačkoli právní argumentace dovolatele (proč je zmíněné poučení nesprávné) sama o sobě neobstojí, je dovolání přesto důvodné. Pro výsledek dovolacího přezkumu, při uplatnění tohoto dovolacího důvodu, totiž není významné, zda je správný právní názor, se kterým dovolatel kritizované právní posouzení konfrontoval.

Podle § 204 o. s. ř. se odvolání podává do patnácti dnů od doručení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Bylo-li vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta znovu od doručení opravného usnesení (odstavec 1). Odvolání je podáno včas také tehdy, jestliže bylo podáno po uplynutí

patnáctidenní lhůty proto, že se odvolatel řídil nesprávným poučením soudu o odvolání. Neobsahuje-li rozhodnutí poučení o odvolání nebo obsahuje-li nesprávné poučení o tom, že odvolání není přípustné, lze podat odvolání do tří měsíců od doručení (odstavec 2).

Podle § 202 odst. 1 o.s.ř. není odvolání přípustné proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání, ledaže je podáno proto, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, § 153b o.s.ř.) nebo že rozsudek spočívá v nesprávném právním posouzení věci.

Shodně soud prvního stupně v rozsudku pro zmeškání, který proti němu vydal, poučil žalovaného.

Speciální úprava přípustnosti odvolání proti rozsudkům pro zmeškání (a pro uznání) stála na zásadě, že odvolání je přípustné tam, kde je - se zřetelem k zvláštním odvolacím důvodům (uvedeným v § 202 odst. 1 o. s. ř.) - důvodné. Ačkoliv odvolání proti rozsudku pro uznání nebo pro zmeškání může být úspěšné jen jsou-li tyto důvody zjištěny, neznamená to, že přípustnost odvolání je obecně vyloučena. Pro tuto eventualitu však musí být účastníci - stejně jako v jiných případech - o odvolání poučeni (§ 156 odst. 1, § 157 odst. 1, § 204 odst. 1, 2 o.s.ř.), tj. musí být poučeni o tom, v jaké lhůtě a u kterého orgánu lze odvolání podat.

Požadavek poučit o odvolání v sobě logicky zahrnuje též požadavek poučit správně resp. úplně. Případy, kdy soud v rozhodnutí neuvede některou z podstatných náležitostí poučení (poučení neobsahuje určení lhůty, v níž tak účastník může učinit, nebo údaj o tom, u kterého soudu se odvolání podává), proto nelze než přiřadit k těm, kdy rozhodnutí neobsahuje poučení vůbec. I na ně tudíž dopadá zásada vyslovená v ustanovení § 204 odst. 2, první části věty druhé, o. s. ř., a odvolání pak lze podat do tří měsíců od doručení rozhodnutí (shodně viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 37/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a ve vztahu k poučení o odvolání proti rozsudku pro zmeškání i důvody rozhodnutí pod č. 45/1996 tamtéž).

Jestliže se žalovanému takového poučení nedostalo, mohl tedy podat odvolání do tří měsíců ode dne, kdy mu byl rozsudek pro zmeškání (řádně) doručen. Na tom nemění ničeho okolnost, že co do odvolání proti výroku o nákladech řízení řádně poučen byl; podané odvolání totiž směřovalo proti výroku o věci samé.

Poněvadž odvolací soud tyto důsledky výkladu § 204 odst. 2 o.s.ř. pominul, založil své rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci, a dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř. byl uplatněn právem. Dovoláním napadené usnesení tedy správné není, protože Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), je zrušil, a věc odvolacímu soudu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o. s. ř.).

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)